

КАФЕДРА КОМПОЗИЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТУВАННЯ

СИЛАБУС

з дисципліни «ІСТОРІЯ ОРКЕСТРОВИХ СТИЛІВ»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень	Курс	3,4
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	6,7
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	5
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Хорове та оперно-симфонічне диригування	Лекції	32
		Семінари	-
		Практичні	32
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	86
Статус	Обов'язкова	Семестровий контроль	Залік - 6 семестр; екзамен – 7 семестр.

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Савченко Ганна Сергіївна, доцент
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/composition/Savchenko.pdf
e-mail	lanna2@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Історія оркестрових стилів.» складено

відповідно до освітньо-професійної програми «Хорове та оперно-симфонічне диригування». Силабус визначає обсяги знань, які здобувачі вищої освіти повинні опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Історія оркестрових стилів», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень.

Метою вивчення навчальної дисципліни є вивчення оркестрових стилів в європейській музиці XVII-XX ст.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- Підходи до вивчення поняття «оркестровий стиль» у наукових джерелах;
- Оркестрові склади різних епох;
- Ознаки епохальних оркестрових стилів;
- Інструментарій аналізу оркестрування творів певної історичної епохи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти:**

- Визначати загальні ознаки оркестрового стилю певної епохи при аналізі конкретного твору;
- Виявляти індивідуальні особливості оркестрування при аналізі музичного твору певної епохи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні сформулювати такі **навички:**

- Використання у диригентській практиці знань і умінь з галузі історії оркестрових стилів;
- Застосування методики аналізу оркестрування творів різних історичних етапів і стильових напрямів.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **загальних компетентностей:**

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **фахових компетентностей:**

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного

мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів** навчання:

ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем

Тема 1. Поняття «оркестровий стиль» у наукових джерелах.

Тема 2. Походження і етапи еволюції оркестру в музичній культурі Європи Нового і Новітнього часу.

Тема 3. Ранній етап становлення оркестру (кінець XVI- перша половина XVII ст.). Сфера функціонування оркестру, особливості оркестрової фактури, принципи оркестрування.

Тема 4. Оркестр доби Бароко. Принципи оркестрування в жанрах інструментальної і вокально-інструментальної музики. Оркестрові стилі Й. С. Баха і Г.Ф.Генделя.

Тема 5. Етапи еволюції оркестру доби Класицизму. Принципи класичного стилю оркестрування. Оркестрові стилі Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена.

Тема 6. Етапи еволюції оркестру і основні тенденції розвитку оркестрування в XIX ст.

Тема 7. Диригентська практика в музиці XIX ст. в аспекті еволюції оркестру

і оркестрування.

Тема 8. Оркестрові стилі композиторів першої половини XIX ст.: Дж. Россіні, К.-М. Вебер, Ф.Шуберт, Ф.Мендельсон.

Тема 9. Оркестрові стилі композиторів середини XIX ст.: Дж. Мейєрбер, Г. Берліоз.

Тема 10. Оркестрові стилі композиторів другої половини XIX ст.: Р. Вагнер, Ф. Ліст, А.Брукнер, Й.Брамс, Ж. Бізе, К. Сен-Санс, М. Лисенко, М. Калачевський.

Тема 11. Тенденції розвитку оркестру і оркестрування на межі XIX-XX ст.: Г. Малер, К. Дебюссі, В. Сокальський.

Тема 12. Тенденції розвитку оркестру і оркестрування в музиці XX ст.

Тема 13. Оркестрові новації І.Стравінського і А. Веберна.

Тема 14. Традиції і новації в оркеструванні композиторів першої половини і середини XX ст.: А.Шенберг, Б. Лятошинський, Д. Клебанов, В. Борисов.

Тема 15. Тембр і фактура в оркестровій музиці другої половини XX ст.: П.Булєз, В.Лютославський, Д. Лігеті, Я. Ксенакіс, І. Карабиць, В. Сильвестров, Л. Грабовський, О. Щетинський.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, практичне навчання (аналіз партитур творів). У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти поглиблюють теоретичні знання шляхом ознайомлення із підручниками, науковою літературою, аналізують партитури запропонованих творів, які належать різним історичним етапам і стильовим напрямкам розвитку музичного мистецтва.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), платформи Zoom, Google Drive (сховище даних). Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram тощо.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<u>Кількість балів</u>	<u>Національна шкала</u>	<u>ECTS шкала</u>
90–100	<u>Відмінно</u>	A
82–89	<u>Добре</u>	B
75–81	<u>Добре</u>	C
64–74	<u>Задовільно</u>	D
60–63	<u>Задовільно</u>	E
35–59	<u>Незадовільно</u>	FX
1–34	<u>Незадовільно</u>	F

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

90–100–А відмінно: повне, ґрунтовне знання матеріалу, лише з незначною кількістю помилок;

82–89–В добре: відповідь вище середнього рівня з кількома помилками; виконання практичних завдань у повному обсязі на достатньому рівні;

75–81–С добре: в загальному правильна відповідь з певною кількістю значних помилок;

64–74–D задовільно: непогано, але зі значною кількістю недоліків;

60–63–Е задовільно: відповідь задовольняє мінімальні критерії;

35–59–FХ незадовільно (з можливістю повторного складання): потрібно попрацювати перед тим, як перескласти;

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни): необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс.

Залік у 6 семестрі передбачає усну відповідь на 2 питання (за списком залікових питань), аналіз партитури музичного твору. Екзамен у 7 семестрі передбачає усну відповідь на 2 питання (за екзаменаційним білетом), аналіз партитури музичного твору.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» 2 та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>).

Рекомендована література

1. Бородавкін С. О. Принципи оркестрового мислення Й. С. Баха: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 1998. 22 с.
2. Іщенко Ю. Темброві експозиції в симфоніях Б. М. Лятошинського. Українське музикознавство. Вип. 10, 1975. С. 3-11.
3. Іщенко Ю. Принципи мелодичних дублювань в оркестрових творах Б. М. Лятошинського. Українське музикознавство. Вип. 5, 1969. С. 40-49.

4. Іщенко Ю. Темброва модуляція в симфоніях Б. Лятошинського. Юрій Іщенко та сучасний музичний простір. Науковий вісник Національної музичної академії України імені І. П. Чайковського, 2012. Вип. 94. С. 232-244.
5. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
6. Ракочі В. Вплив інструментальних партій на трансформацію концертності в «Священних симфоніях» опус 6 Генріха Шютца. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 35, т. 5, 2021. С. 22–28.
7. Ракочі В. Класифікація барокових концертів: термінологічний дискурс. *Музична думка Дніпропетровщини*. Випуск 20, 2021. С. 55–68.
8. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.
9. Савченко Г. С. Риси оркестрового стилю А. Брукнера. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 328-331.
10. Савченко Г. С. Багатофігурність оркестрового письма як принцип організації часу і простору в оркестрових творах І. Ф. Стравінського (від ранніх балетів до Симфонії in C та Симфонії у трьох частинах). *Аспекти історичного музикознавства*. Харків, 2019. Вип. 16. С. 242–258.
11. Савченко Г. С. Вияви «некласичного» в оркестровому письмі К. Дебюссі. *Культура України*. 2021. Харків, Вип. 72. С. 136-143.
12. Савченко А. С. Гармония и мера: оркестровый стиль В. Т. Борисова (на примере Первой и Второй симфоний). *Аспекти історичного музикознавства*. Харків, 2017. Вип. 9. С. 80-92.
13. Савченко Г. С. Деякі особливості оркестрового письма А. Берга у світлі культурно-парадигмальних змін першої половини XX століття. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро, 2020. Вип. 19 (№ 2). С. 95-104.
14. Савченко Г. С. Жанр інструментального концерту у творчості Володимира Михайловича Птушкіна. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. Харків, 2018. Вип. 1. С. 79-83.
15. Савченко Г. С. Комбінаторність як константний принцип оркестрового письма І. Стравінського. *Аспекти історичного музикознавства*. Харків, 2020. Вип. 21. С. 180-193.
16. Савченко А. С. Некоторые черты оркестрового стиля Б. Н. Лятошинского: на примере Третьей и Пятой симфоний. *Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури*. Харків, 2017. С. 32-35.
17. Савченко Г. С. Оркестровка Д. Л. Клебанова та В. М. Золотухіна: компаративний аналіз. *Аспекти історичного музикознавства*. Харків, 2021. Вип. 23. С. 65-77.

18. Савченко Г. С. Оркестрове письмо в опері «Мавра» І. Стравінського у проекції загального та особливого. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро, 2020. Вип. 18 (№ 1). С. 104-114.
19. Савченко Г. Оркестрове письмо А. Шенберга в єдності естетичних уявлень та практичних принципів. *KELM*. № 4 (32) Vol. 1/ 2020. С. 81-86.
20. Савченко Г. С. Риси оркестрового стилю Д. Л. Клебанова. *Аспекти історичного музикознавства*. Харків, 2018. Вип. 12. С. 90-100.
21. Савченко Г. С. Сенси та коди в інструментальних творах О. Щетинського. *Modern Ukrainian musicology: from musical artifacts to humanistic universals : Collective monograph*. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2021. P. 231-251.
22. Савченко Г. С. Темброво-фактурна структура ранніх оркестрових творів І. Ф. Стравінського (від симфонії Es-dur до балету «Жар-птиця»). *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2019. № 4. С. 71-76.
23. Савченко Г. С. Тематичні та темброві процеси в сонатних allegri Паризьких симфоній Й. Гайдна. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. Харків: ХДАДМ, 2019. № 1. С. 87-91.